

Foto: Scanpix

AT BEKÆMPE TERRORISTER I SAHEL ... FSB'ER SENDER FRONTBERETNING FRA NIGER

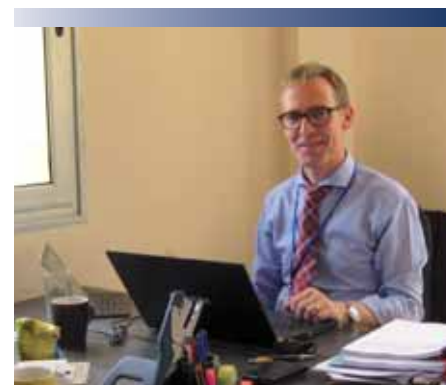
AF IVAR HERLEV SØRENSEN

I løbet af ganske kort tid gik det vestafrikanske land Mali i foråret 2012 fra tilsyneladende stabilitet til total opløsning. Det startede med et lokalt oprør, så et regulært militærkup og siden magtovertagelse af landets nordlige del. Malis sammenbrud skabte frygt for, at den terrorisme og organiserede kriminalitet, som hidtil havde sat sit præg på et relativt lille landområde, pludselig ville sprede sig til nabolandene, herunder det skrøbelige Niger, der slet ikke er gearret til at håndtere AQIM (Al-Qaeda i Islamisk Mahgreb) og andre terrororganisationer.

Noget måtte der gøres: EU – under ledelse af Frankrig – fik på rekordtid, den 16. juli, vedtaget et mandat for en mission under EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP), EUCAP SAHEL Niger. Forud var gået korte, men intense forhandlinger med medlemslandene om finansieringen af og mandatet for missionen, der som sit erklærede mål har "at sætte de nigerske myndigheder i stand til at gennemføre sikkerhedsdimensionen i deres egen

strategi for sikkerhed og udvikling samt til at forbedre den regionale koordinering af håndteringen af de fælles sikkerhedsudfordringer".

Opgaven er ambitiøs, især i et land som Niger: Landet er med sine ca. 14 mio. indbyggere blandt Afrikas fattigste, det har en størrelse som hele Vesteuropa og er lukket inde i Sahara – eller rettere Sahel – af syv naboer: Mali, Algeriet, Libyen, Tchad, Nigeria, Benin og Burkina Faso. Niger har ikke tiltrukket sig nogen særlig international opmærksomhed – ikke engang, da et relativt ublodigt militærkup i 2010 afsatte den demokratiske valgte præsident. Den nuværende præsident, Mahamadou Issoufou, har regeret landet siden april 2011, og det er værd at bemærke, at Niger har ladet tuaregerne – dvs. de berbiske nomadefolk, som primært bor i den centrale og nordlige del af landet – involvere sig aktivt i det politiske liv: Premierminister Brigi Rafini er således tuareg. Det står i skarp kontrast til nabolandet Mali, hvor tuaregerne

Til daglig er Ivar Herlev Sørensen analytiker i PET i København, men i december rykkede den 47-årige FSB'er til Niger.

konsekvent er blevet marginaliseret, og til dels tilskrives de seneste uroligheder.

Traditionelt har Niger ligget bekvemt på salt-vejen gennem Sahara. Vejen bruges stadig flittigt af smuglere, som over de porøse grænser forsyner illegale afrikanske migranter med alt fra cigaretter til våben, og som muligvis har forbindelser til de terroristnetværk, der står bag bortførelser af vesterlændinge fra Niger. Bl.a. fire franskmænd, som blev bortført i september 2010 i Arlit i det centrale Niger, og som formodentlig fortsat holdes som gidsler.

Stille og fredeligt tager det sig ud, hovedkvarteret for EU's støtte til terrorbekæmpelse i Sahel i Nigers hovedstad, Niamey.

Franskmænd dominerer

Den fysiske etablering af EUCAP SAHEL Niger viste sig snart at være en større udfordring end at få vedtaget mandatet og rejst pengene (budgettet er på 8,7 mio. euro det første år), da den udpegede missionschef, oberst (nu general) Francisco Navas, fra den spanske civilgarde i begyndelsen af august 2012 drog til Nigers hovedstad, Niamey, med en håndfuld nyrekrutterede missionsmedlemmer uden andet end et mandat og en invitation fra Nigers regering i kufferten.

Jeg arbejder som "analytisk MAC" – Mission Analytical Capability – i EUCAP. Min baggrund er mange års erfaring som analytiker i Politiets Efterretnings-tjeneste kombineret med flere EU-valg-observationsmissioner i Vest- og Nordafrika samt en – noget støvet, indrømmet – universitetsgrad i fransk. Cirka halvdelen af de udsendte er fra Frankrig, og når vi ikke-franskmænd i missionen formaster os til at tale sammen på engelsk eller skandinavisk, bliver det ofte påtalt: "C'est une mission française!!" Hvortil vi kun kan svare: "Nej, det er en fransk-sproget EU-mission!!"

De fleste har en militær baggrund, og selv om missionen er civil, håndhæves den militære rangorden nidkært. Det betyder f.eks., at en (italiensk) oberst – uanset kompetencer – ikke underordnes en (fransk) løjtnant. Men ellers er arbejdsforholdene på godt og ondt meget lig enhver dansk arbejdsplads, dog med de særlige sydlandske elementer, at man hver dag giver hånd til alle mandlige og kindkysser alle kvindelige kolleger, samt at frokostpausen er fra 12-14.

Mit arbejde er noget anderledes end min jobbeskrivelse: I stedet for egentlige analyser laver jeg sammen med en fransk analytikerkollega uge-, måneds- og halvårsrapporter om missionens fremskridt i forhold til mandatet. Dertil kommer hyppige situationsrapporter om udviklingen i Mali og om de andre væsentlige aktørers holdninger: nabolandene, ECOWAS, Frankrig, USA og den afrikansk-ledede støttemission i Mali (AFISMA),

som Danmark har støttet, bl.a. økonomisk. Vi har udelukkende adgang til åbne kilder og har desværre ingen kontakt med lokale eksperter.

En søvngig provinsby

Leveforholdene er for europæere absolut tålelige i Niger. Niamey er, sammenlignet med andre vestafrikanske storbyer som f.eks. Dakar, Accra og Abidjan, en søvngig provinsby trods sine ca. 1 mio. indbyggere. Næsten hele byen består af lave et- eller toetagers bygninger, typisk i den okker-røde kulør, som kendetegner hele landet, garneret med bougainvillea i alle farver. Kun hovedvejene er asfalterede. Resten af vejnettet er støvede stier. Når mørket falder på ved 18-tiden, fyldes Niamey af lugten af brænde, for mange af hoved-

stadens indbyggere lever i små hytter af stråmætter uden adgang til el og vand. Deres eneste varmekilde er de mange komfurer eller bækkener, som fyres med brænde.

Trods en næsten grænseløs fattigdom er nigererne utroligt imødekommende over for europæere. Ved de ganske få lysregulerede vejkryds omringes standsende biler lynhurtigt af telefonkortsælgere, tiggende kvinder eller gadebørn, der for få CFA-francs tilbyder at vaske bilens forrude. Der er ingen sure miner, trusler eller forbandelser, hvis de venligt, men bestemt afvises.

Boligforholdene er for EUCAP's medarbejdere særdeles rimelige. Vi bor i villaer med en håndfuld andre medlemmer og vi har alle eget værelse med bad, og alle har telefon og adgang til trådløst internet. Men vi har endnu ikke fået at vide, hvad vi skal betale i husleje og fællesudgifter. Og det emne giver anledning til store diskussioner på missionens ugentlige fællesmøder, fordi betalingen sandsynligvis – og rimeligvis – bliver med tilbagevirkende kraft.

Klimaet er varmt. Da jeg ankom i midten af december, var der 30 grader kl. 19, men tørt og ganske behageligt. Niamey har en lille håndfuld supermarkeder, typisk ejet af kristne libanesere, og her kan alle vigtige fornødenheder købes. Importerede varer er dyre. Fire små bægre yoghurt koster ca. 40 kr., men til gengæld er frugt og grønt rørende billigt, så jeg lever markant sundere i Niger end i Danmark!

SAHEL-STRATEGIEN

I efteråret 2012 lancerede den danske regering et nyt Sahel-initiativ med henblik på at øge regionens stabilitet, bidrage til respekt for menneskerettigheder og bekæmpe fattigdom. Sahel-initiativet finansieres via den tværministerielle Freds- og Stabiliseringsfond, har et budget på 125 mio. kr. for perioden 2013-17 og indeholder tre komponenter:

1. Mægling og konfliktløsning,
2. Sikkerhedssektorreformer og
3. Forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings. ■

I december 2012 blev sikkerhedsniveauet opjusteret til "high risk", og det begrænser bevægelsesmulighederne for udlændinge i og uden for Niamey. Selv i dagtimerne "frarådes" EUCAP-udsendte at bevæge sig alene rundt. Efter kl. 19 skal al transport foregå med lokalt ansatte chauffører, og missionens sikkerhedsafdeling skal orienteres per sms, og efter midnat er det helt forbudt at bevæge sig ud. Følelsen af, at Niger virker 100 pct. sikkert gør det til tider svært at forstå og respektere de skrappe sikkerhedsforanstaltninger.

Niamey er Nigers hovedstad, men stort set uden de bekvemmeligheder, som oftest kendetegner storbyer: shoppingcentre, biografer, cafeer osv. De to store ambassader, den franske og den amerikanske, har hvert sit kulturcenter, men vi kan ikke komme der, fordi vi af sikkerhedshensyn frarådes at bevæge os "unødigt" uden for vore boliger i aften- og natte-timerne. Niamey har få, men – til prisen – overraskende gode, små restauranter, som vi især frekventerer til frokost, da EUCAP ikke har en kantine. Det er et tilbagevendende luksusproblem, om vi skal spise på "Les 3 épices", "L'Amandine" eller "Le Petit Café".

Voldsomme udfordringer

Status på EUCAP SAHEL Niger er noget blandet her et halvt år inde i missionens toårige mandat. På den positive side står, at missionen har fået etableret sig fysisk med et hovedkvarter og efterhånden er blevet en faktor i Nigers brogede ørkenlandskab af internationale aktører. Forholdet til de nigerske myndigheder svinger fra den begejstrede invitation i maj 2012 til en kølig skulder ved et regeringsmøde i december 2012, hvor EUCAP direkte blev beskyldt for at ville blande sig i interne, sikkerhedspolitiske anliggender, f.eks. ved at foreslå, at der oprettes et nationalt efterretningscenter. Efterfølgende er der brugt mange ressourcer på at betone, at EUCAP alene "støtter initiativet", der i øvrigt opstod på et internt møde mellem Nigers politi, gendarmeri og nationalgarde.

Også indadtil har EUCAP været hæmmet af voldsomme udfordringer, især administrative. Først og fremmest tager det uforholdsmæssig lang tid at rekruttere medarbejdere i lyset af, at mandatet er på blot to år, og at missionen burde have været i fulde omdrejninger allerede i efteråret 2012. Mange er ansat på seks måneders-kontrakter, men rekrutteringen af efterfølgere begynder først, når folk forlader missionen. De hyppige udskiftninger gør, at missionen næppe på noget tidspunkt får de 50 medarbejdere, der er målet. En fjerdedel af stillingerne står lige nu tomme, herunder chefstillinger og nøgleposter som it- og journaliseringsmedarbejdere, og der er p.t. ikke ansat andre lokale end chauffører.

Hvad har jeg personligt lært her? At skønheden ved at arbejde i en international sammenhæng – mangfoldigheden – også er en udfordring. At selv en umiddelbart beskedent indsats rent faktisk nytter i et fattigt land som Niger. Jeg har også fået en større forståelse af den danske udviklingsstrategi. Mit nye job med nye kolleger i et nyt og fremmed miljø giver under alle omstændigheder et nyt perspektiv på dét job, som jeg har et års orlov fra, og det er uden tvivl en sund saltvandsindsprøjtning. ■

KRISESTYRING I FOKUS

FSB skal have endnu mere fokus på krisestyringsindsatser. Dét fastslog David Schjerlund fra Udenrigsministeriets kontor for Stabiliserings- og Sikkerhedspolitik på FSB-foreningens generalforsamling 9. februar.

"Det betyder ikke, at valgmissioner nedprioriteres eller helt forsvinder, men at vi vil gå endnu mere målrettet efter at rekruttere kandidater med kompetencer inden for krisestyring til beredskabet."

Det ændrede fokus er en naturlig konsekvens af regeringens "Ny Sikkerhedspolitik", der lægger vægt på at forebygge kriser og konflikter frem for at symptombehandle og på at opbygge lokal kapacitet. Det skal ske gennem en større grad af samtænkning i skrøbelige og konflikt-ramte stater, hvor hele spændvidden af værktøjer skal tages i anvendelse: diplomati, stabilisering, udvikling og om nødvendigt militære midler. Her spiller FSB en vigtig rolle som et af flere værktøjer, der kan understøtte Danmarks engagement i skrøbelige stater og sikre øget synergi mellem multilaterale og bilaterale indsatser, herunder gennem de nye EU-missioner i Afrika. ■

TRE CIVILE EU-MISSIONER I AFRIKA

EUCAP SAHEL Niger er blot en ud af tre civile missioner i Afrika, som EU lancerede i 2012:

I Sydsudan skal EUAVSEC bidrage til at styrke luftfartssikkerheden i Juba International Airport. Missionen indledtes 1. september, løber frem til april 2014. Den ledes af den danske politimand Lasse Rosenkrands Christensen og har deltagelse af tre FSB'ere og to udsendte fra Rigspolitiet.

På Afrikas Horn skal EUCAP NESTOR hjælpe landene i området (Djibouti,

Kenya, Seychellerne og Somalia) med at bekæmpe pirateri. Også denne mission indledtes i september sidste år og er planlagt til 24 måneder. Der er to danske FSB'ere ved missionen, én i Djibouti og én i Bruxelles, men flere ventes udsendt.

Danmark støtter aktivt alle tre missioner, som har også vist sig at lide af en række "børnesygdomme", og fra dansk side arbejdes der på at forbedre og effektivisere EU's evne til at lancere nye missioner, så de hurtigere bliver operationelle og leverer de forventede resultater. ■

NYT NAVN TIL FORENINGEN

Nu har den private forening for FSB'ere også taget konsekvensen af IHB's navneskifte sidste år til FSB og formelt skiftet navn til FSB-foreningen. Det skete på generalforsamlingen i Roskilde 9. februar, hvor hele bestyrelsen blev genvalgt, mens der var nyvalgt til Bo Flint, der overtager kassererposten fra Anders Heding. Villy Vilstrup fortsætter som formand.

Mere end 50 deltog i det forudgående medlemsmøde, hvor Jesper Stig Andersen, FSB'er ved EU's udenrigstjeneste i Bruxelles, fortalte om de nye krisestyringsindsatser i skrøbelige stater som et nyt arbejdsfelt for FSB'ere. Der var også oplæg fra Udenrigsministeriet og NIRAS. ■

Udsendelser

Der er fortsat seks FSB'ere ved EULEX-missionen i **Kosovo**, mens der er to FSB'ere ved EU's politimission (EUPOL COPPS) i **Palæstina**, og én FSB'er har været udsendt ved EU JUST i **Irak**. Ved EU's Monitoreringsmission (EUMM) i **Georgien** er der fortsat tre FSB'ere. I **Afghanistan** er der ved EUPOL-missionen to FSB'ere og én FSB'er ved The Provincial Reconstruction Team (PRT). I Palæstina er der ved Temporary International Presence in the City of **Hebron** (TIPH) blevet udsendt

FSB-PRIS TIL JØRGEN ELKLIT

Det var en tydelig rørt og stolt Jørgen Elklit, der modtog prisen som årets meningsmodige dansker på FSB-foreningens generalforsamling. Jørgen Elklit er professor i statskundskab ved Aarhus Universitet og en af verdens førende eksperter i valg og valgsystemer.

“Du har som en inspirerende underviser været med til at klæde vel nok alle danske valgobservatører godt på til deres arbejde ude i verden, og du har altid stået ved dine holdninger, også selv om de var upopulære på bjerget,” sagde FSB-foreningens formand, Villy Vilstrup, bl.a. i sin tale til Jørgen Elklit. ■

tre FSB'ere, så der nu samlet er seks FSB'ere og fire danske politifolk.

I **Bruxelles** er der fortsat én FSB'er ved EU's Crisis Management and Planning Directorate (CMPD), og to FSB'ere arbejder ved enheden Civilian Planning and Conduct Capability (CPC) med missioner under EU's Fælles Sikkerheds- og Forsvarspolitik (CSDP).

I forbindelse med EU's tre civile missioner i **Afrika** er der i alt udsendt seks FSB'ere som omtalt andetsteds i FSBnyt.

NIRAS FORTSÆTTER OG NYT FORMAT FOR FSBnyt

Det bliver også NIRAS, der fremover skal stå for administrationen af FSB. Det blev afgjort efter et offentligt udbud, hvor tre firmaer var med i slutspurten. Den 8. februar underskrev Udenrigsministeriet og Niras den nye kontrakt, der løber i tre år, men med mulighed for forlængelse i yderligere to år. NIRAS har stået for administrationen af FSB, siden Udenrigsministeriet udliciterede opgaven fra april, 2008.

I forbindelse med den nye kontrakt er det besluttet, at FSBnyt efter dette nummer alene kommer i elektronisk format. Det sker som led i en styrkelse af den elektroniske kommunikation, der bl.a. vil omfatte en ny og mere dynamisk FSB-hjemmeside, som NIRAS skal stå for. ■

Valgobservationer

OSCE-valgmmissioner

Armenien: En langtidsobservatør (lto'er) og syv korttidsobservatører (kto'er) til præsidentvalget 18. februar.

EU-valgmmissioner

Jordan: To lto'er og en kto'er til valg til lovgivende forsamling 23. januar.

Kenya: En kto'er til valget 4. marts. ■